

A close-up photograph of a woman with blonde hair, wearing a grey t-shirt, holding a baby. The baby is wearing a pink long-sleeved outfit with small red hearts. The woman's expression is serious and concerned. The background is softly blurred, showing what appears to be a bookshelf.

TINDRA

En film om ett skadat barn

HANDLEDNING & DISKUSSIONSMATERIAL

Barn som far illa

Alldeles för många barn i Sverige far illa genom att de utsätts för misshandel. Alldeles för många av dem får inte den hjälp och det skydd de har rätt till eftersom socialtjänsten i många fall inte blir kontaktade och ingen anmälan till polisen görs. Det är därför svårt att veta hur många barn som egentligen far illa.

Under år 2009 anmäldes 2 200 misshandelsbrott mot barn i åldern 0-6 år och 8 800 misshandelsbrott mot barn i åldern 7-14 år. Polisen får in allt fler anmälningar om barnmisshandel – de senaste trettio åren har antalet tredubblats. I många fall känner barnet förövaren.

När det gäller de äldre barnen sker en stor del av fallen i skolmiljö. Av de misstänkta för misshandel mot små barn är andelen kvinnor relativt hög jämfört med andra brott, mer än en fjärdedel av de misstänkta är kvinnor. Det är ofta en förälder eller styvförälder som anmäls som misstänkt.

Filmen

Syftet med filmen Tindra är att förtydliga olika professioners och myndigheters roller och ansvar i utredningskedjan när ett barn far illa samt att belysa vikten av samarbete mellan de samma. En god samverkan mellan ansvariga myndigheter ökar möjligheten för att utredningen blir bättre och mer effektiv.

En bättre samverkan mellan ansvariga myndigheter ger snabbare och bättre hjälp till de barn som är i behov av skydd.

Till dig som ska vara diskussionshandledare

Det är bra om du själv tittar på filmen en eller ett par gånger. Diskussionshandledningen innehåller förslag på olika frågeställningar som kan vara mer eller mindre intressanta beroende på målgrupp. Gå därför igenom materialet i förväg. Då kan du även få god hjälp av de litteraturtips som följer med materialet.

Samverkan mellan myndigheter

I filmen Tindra samverkar åklagare, polis, socialtjänst och sjukvård. Denna typ av samverkan kallas ofta för samråd, detta gör det möjligt för myndigheterna att dela varandras kunskap. Det finns andra myndigheter eller parter som ibland kan behöva representeras vid samverkan, till exempel Rättsmedicinalverket, Barn- och skolhälsovården, Barn och ungdomspsykiatri.

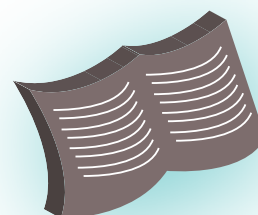
DISKUTERA GÄRNA:

- Hur organiseras samråd?
- Vem ansvarar för att myndigheterna samverkar?
- Vilka myndigheter tycker du bör finnas med i samråden?
- Vilka fördelar finns med samverkan?
- Vilka risker finns med samverkan?
- Hur fungerar sekretessen?
- Vilka myndigheter samarbetar du med idag?
- Hur skulle du kunna göra detta annorlunda?
- Vad är hälso- och sjukvårdens roll vid samverkan?

LÄSTIPS

Boken om Barnahus – samverkan med barnet i centrum
Landberg, red. 2009

Juridiska professioner

Det finns flera olika juridiska professioner involverade när det blir en rättslig utredning kring ett barn, till exempel advokat och åklagare. Personer med samma profession kan ha skilda roller i dessa sammanhang.

DISKUTERA GÄRNA:

- Vad vet du om de olika juridiska personernas uppgift?
- Vad skulle du göra om någon av dessa personer kontaktade dig kring ett barn du anmält?
- Vad säger sekretesslagen?
- Vem på din arbetsplats kan du fråga om hjälp i sådana situationer?
- Finns det möjlighet att få hjälp av juridisk expertis på din arbetsplats?

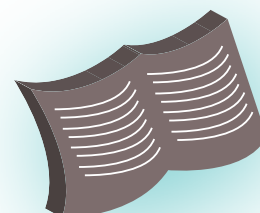
Särskild företrädare utses för att företräda barnet som utsatts för brott då man befärar att vårdnadshavaren är den misstänkte förövaren. Den särskilda företrädarens uppgift är att stå på barnets sida vid förhör och läkarundersökning. Föräldrarna kan då till exempel inte förhindra att barnet läkarundersöks. Företrädaren är oftast jurist och utses av tingsrätten efter begäran från åklagaren.

Målsägandebiträde/advokat är ett juridiskt ombud som har till uppgift att ta hand om barnets intressen som målsägande och stödja och hjälpa barnet under förundersökning och rättegång. Ett målsägandebiträde kan utses av tingsrätten så fort polisen har inlett förundersökningen.

Åklagare är den person som väcker åtal mot den misstänkte gärningsmannen. Åklagaren är den som beslutar om att polisen ska genomföra en förundersökning, för att kunna bevisa vem som utfört brottet mot barnet.

LÄSTIPS

Brottsoffrets handbok – anmälan, rättigheter, rättsprocesser
Landell 2010

Anmälningsplikten

Enligt en rapport som kom 2009 står hälso- och sjukvården för en mycket liten del av anmälningarna till socialtjänsten. Polisen står för flest anmälningar följt av förskola och skola.

DISKUTERA GÄRNA:

- Varför tror du att hälso- och sjukvården står för en så liten del av anmälningarna?
- I filmen Tindra anmäler läkaren sin oro för Tindra till socialtjänsten. Finns det fler personer i filmen som i något skede borde ha gjort en anmälan kring familjen?
- Vad innebär socialtjänstlagen 14 kapitlet 1 paragrafen?
- Vilka berörs av anmälningsplikten?
- När är man skyldig att göra en anmälan till socialtjänsten?
- Vad är tillräckligt för att göra en anmälan?
- Om du misstänker att ett barn far illa, vart skulle du anmäla – i ditt yrke? – som privatperson?
- Var kan ett misshandlat barn få hjälp på din ort?

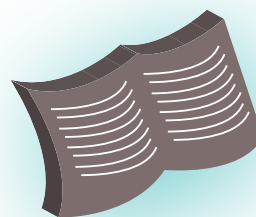
14 kap. 1 § SoL

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden. Har man anmälningskyldighet skall man anmäla.

LÄSTIPS

Att utreda när barn far illa
– en handbok om barnavårdsutredningar i socialtjänsten
Fridh och Norman 2005

Regionalt vårdprogram:
Vid misstanke om fysisk misshandel av späda barn del 1 & 2
Stockholms läns landsting 2008

Varningssignaler

Inom hälso- och sjukvården efterfrågar man ofta tecken och varningssignaler på att barn misshandlas. I filmen Tindra beskrivs några av dessa.

DISKUTERA GÄRNA:

- Vilka varningssignaler kände du igen när du såg filmen?
- Vilka varningssignaler är man i din verksamhet bra på att se och reagera på?
- Vad krävs för att den verksamhet du arbetar i ska bli bättre på att tidigt upptäcka och anmäla barn som far illa?
- Vad är ett barns berättelse värd?
- Vad tror du misshandel lämnar för psykiska/fysiska skador hos barnen?

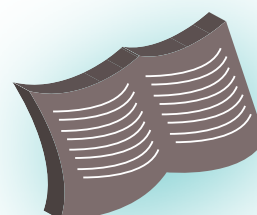

Forskning visar på varningssignaler som:

- att man söker hälso- och sjukvård ofta och för enklare åkommor och olycksfall,
- att man söker vård sent vid allvarligare skada,
- att historien som beskriver orsak till skadan ändras,
- att det saknas förklaring till skadan,
- att skylla på att syskon tillfogat skadan.

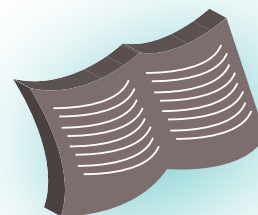
LÄSTIPS

*Regionalt vårdprogram:
Vid misstanke om fysisk misshandel av späda barn, del 1
Stockholms läns landsting 2008*

Fler lästips

Aldrig våld – 30 år av svensk lagstiftning mot aga
Samproduktion mellan Rädda barnen och Socialdepartementet.
Cecilia Modig

Det ingen vill prata om
En rapport om att förebygga misshandel av späda barn
Rädda Barnen

När omsorgen sviktar
Barbro Hindberg

Sårbara barn: att vara liten, misshandlad och försummad
Barbro Hindberg

“Hur många vuxna tror på en unge egentligen?”
Rädda Barnen

Det borde alla veta om barnmisshandel
Rädda Barnen

Barnets bästa kräver resurser!
– om kommunernas ansvar för barn som far illa
Rädda Barnen

Därför Barnahus
Rädda Barnen, Helene Thornblad

Barnahus

Barnahus har funnits i Sverige sedan 2005. Det är en samverkansform för de myndigheter som berörs när barn utsätts för brott. Socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri, polis, barnläkare, rättsläkare och åklagare ska samverka under samma tak. Barnet tas emot i en trygg miljö som är anpassad efter barnets behov. Representanter för de olika myndigheterna kommer till barnen i stället för tvärtom.

Syftet med att samverka i Barnahus är att sätta barnet i centrum för rättsprocessen. När fokus på barnets rättigheter är tydligt, uppmärksammas också barnets rätt till information, att få yttra sig på sina egna villkor och att bli hörd. När alla myndigheter samarbetar är det lättare att se till barnets hela situation. För barnet tar inte processen slut vid en fällande dom eller nedlagt åtal, utan först när han eller hon kan lägga sina upplevelser bakom sig.

Riksföreningen för Barnsjuksköterskor

Riksföreningen för Barnsjuksköterskor är en ideell sammanslutning av sjuksköterskor som arbetar med eller är intresserade av hälso- och sjukvård för barn och ungdomar.

MÅLSÄTTNING

- att värna om barns rättigheter till kompetent personal och barnvänlig miljö,
- att sprida kunskap om barnsjuksköterskans utbildning, kompetens och arbetsområden,
- att främja forskning och utveckling inom verksamhetsområdet,
- att bevaka och främja den professionella utvecklingen av yrket,
- att medverka till sammanhållning och gemenskap bland sjuksköterskor som arbetar med barn,
- att främja samarbete inom Norden och Europa,
- att bevaka att FN:s konvention för barnets rättigheter följs.

Filmen Tindra har producerats av MA Filmproduktion AB i samarbete med Riksföreningen för Barnsjuksköterskor och med finansiering av Allmänna Arvsfonden. Filmen kan beställas på **www.mafilm.se**

Diskussionsmaterialet är framtaget av barnsjuksköterskorna Björn Tingberg och Anna-Carin Magnusson tillsammans med socionomerna Birgitta Kjellin och Margareta Moberg.

Riksföreningen för Barnsjuksköterskor

